

ΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Σύνοψη ετήσιας έκθεσης 2017

Με στόχο την ενδυνάμωση μιας ισχυρής και θετικά παρεμβατικής κοινωνίας πολιτών, που βασίζεται στην έγκυρη γνώση και απαραίτητη πληροφόρηση, το WWF Ελλάς εκδίδει από το 2005 την ετήσια έκθεση για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Η δουλειά αυτή καλύπτει σημαντικό κενό στην Ελλάδα, καθώς επί της ουσίας αποτελεί το μόνο σταθερό σημείο αναφοράς για τις αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο και τις πολιτικές προσαρτήσεις του περιβάλλοντος.

Στη φετινή έκθεση, τονίζονται ιδιαίτερα τα ζητήματα περιβαλλοντικής διαφάνειας και ανοιχτής πρόσβασης σε σημαντικές πληροφορίες για το περιβάλλον. Αναδεικνύεται επίσης το σημαντικό έλλειμμα σε οργανωμένο σύστημα περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων, όπως επίσης και η πραγματικότητα της μη είσπραξης των περιβαλλοντικών προστίμων που επιβάλλονται. Εξαιρετικά αρνητική εξέλιξη αποτελεί το γεγονός ότι αντί για εστίαση στην ενίσχυση της εφαρμογής του περιβαλλοντικού δικαίου, το περιβαλλοντικό υπουργείο εξαντλεί την πολιτική ευρηματικότητά του σε νεολογισμούς για την παράκαμψη των νόμων, όπως είναι οι 'οικιστικές πυκνώσεις' που υποβιβάζουν τους δασικούς χάρτες σε εργαλείο τακτοποίησης παρανομιών.

Στις θετικές εξελίξεις καταγράφονται η θωράκιση των κοινοτικών οδηγιών για τη φύση, η κύρωση της διεθνούς συμφωνίας για το διασυνοριακό Πάρκο Πρεσπών που καθυστέρησε αδικαιολόγητα, και η υιοθέτηση νέων αυστηρών ορίων εκπομπών για μεγάλες μονάδες καύσης με τη θετική ψήφο της Ελλάδας. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα βασικά συμπεράσματα των ενοτήτων που αναλύονται στην έκθεση.

Στη συνέχεια, καταγράφονται συνοπτικά τα συμπεράσματα των ενοτήτων της έκθεσης «Νόμος και περιβάλλον στην Ελλάδα – Έκθεση 2017 για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας».

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Οι σημαντικότερες θετικές εξελίξεις αφορούν το ευρωπαϊκό δικαιο, καθώς σημαντικές αποφάσεις ευρωπαϊκών δικαστηρίων διευρύνουν το δικαίωμα για πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες. Έτσι, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το οποίο έκρινε ότι η ευρωπαϊκή σύμβαση για τα ανθρώπινα δικαιώματα εμπεριέχει το δικαίωμα της πρόσβασης σε διοικητικές πληροφορίες.

Σε εθνικό επίπεδο, σημαντικές υπηρεσίες, όπως το σώμα επιθεωρητών περιβάλλοντος, εξακολουθούν να αρνούνται την πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες. Επίσης, παραμένει ουσιαστικά εκτός λειτουργίας το Ηλεκτρονικό Περιβαλλοντικό Μητρώο, το οποίο αποτελεί εξαιρετικά σημαντικό εργαλείο περιβαλλοντικής διαφάνειας. Θετική εξέλιξη είναι η δημιουργία του ηλεκτρονικού «ευρετηρίου αιγιαλών», το οποίο όμως ακόμα δεν είναι πλήρες.

Το WWF Ελλάς ζητάει διαφάνεια και συμμετοχή των πολιτών στη διοικητική διαδικασία με ανάρτηση όλων των γνωμοδοτήσεων, μελετών, αποφάσεων και εσωτερικών εγγράφων, απρόσκοπτη πρόσβαση στην περιβαλλοντική πληροφορία και άμεση λειτουργία του ηλεκτρονικού περιβαλλοντικού μητρώου.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΑΔΕΙΟΔΟΤΗΣΗ

Η θεσμική πρόβλεψη για περιβαλλοντική αδειοδότηση σχεδίων και δραστηριοτήτων υφίσταται τα τελευταία χρόνια συνεχείς εκπτώσεις.

Η μη ενσωμάτωση της νέας οδηγίας για την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων αποτελεί αδικαιολόγητη εξέλιξη, για την οποία η Ελλάδα έχει λάβει προειδοποιητική επιστολή από την ΕΕ. Φέτος συνεχίστηκε η απαράδεκτη πρακτική της περιβαλλοντικής έγκρισης με «ένδυμα νόμου», δηλαδή επί της ουσίας 'φωτογραφική' τακτοποίηση υφιστάμενων εγκαταστάσεων που λειτουργούν χωρίς τις νόμιμες προϋποθέσεις. Συνεχίστηκε επίσης και η νομικά αστήρικτη παράταση με απλή υπεύθυνη δήλωση και χωρίς κανέναν έλεγχο της ισχύος των περιβαλλοντικών εγκρίσεων σε έργα και δραστηριότητες, ακόμα και μέσα σε προστατευόμενες περιοχές Natura 2000.

Το WWF Ελλάς ζητάει να μπει επιτέλους ένα τέλος στις αδειοδοτήσεις με ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις, όπως η ενιαία άδεια λειτουργίας των μονάδων της ΔΕΗ, η νομική «κάλυψη» με μεταβατικές διατάξεις της λειτουργίας διάφορων εγκαταστάσεων χωρίς περιβαλλοντικούς όρους σε ισχύ, και οι παρατάσεις ΑΕΠΟ χωρίς διαπιστωτικές πράξεις της διοίκησης.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Σοβαρά προβλήματα καθιστούν στο σύστημα περιβαλλοντικών ελέγχων και επιθεωρήσεων ιδιαίτερα προβληματικό και αναποτελεσματικό. Έλλειμμα διαφάνειας χαρακτηρίζει το Σώμα Επιθεωρητών Περιβάλλοντος, σε αντίθεση με την πρακτική παλαιότερων ετών. Αξιοσημείωτη εξέλιξη αποτελεί η ενεργοποίηση του προβλεπόμενου από το 2002 Συντονιστικού Οργάνου Επιθεώρησης και Ελέγχου, υπό τον συντονισμό της Γενικής Επιθεωρήτριας Δημόσιας Διοίκησης. Εντούτοις, ο αριθμός των περιβαλλοντικών αυτοψιών συνεχίζει να μειώνεται.

Ο κυριότερος όγκος των ελέγχων πραγματοποιήθηκε από κλιμάκια των περιφερειών-από τους ελέγχους προκύπτουν ως κορυφαία προβλήματα η παράνομη διάθεση αποβλήτων και η υποβάθμιση του τοπίου (αμμοληψίες, μπάζωμα ρεμάτων, διάνοιξη δρόμων).

Ενδεικτικά, για παράνομη διαχείριση αποβλήτων επιβλήθηκαν κυρώσεις 122.680 ευρώ από την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, 835.100 από την Περιφέρεια Πελοποννήσου, 138.050 ευρώ από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, και 70.600 ευρώ από την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας. Άγνωστη παραμένει η κατάληξη αυτών των αποφάσεων επιβολής κυρώσεων, καθώς στη συνέχεια πολλές από αυτές προσβάλλονται και ακυρώνονται.

Δεδομένου του κομβικού ρόλου της περιβαλλοντικής επιθεώρησης στην πάταξη του περιβαλλοντικού εγκλήματος, το WWF Ελλάς ζητάει την ίδρυση ανεξάρτητης αρχής περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων, με αναφορά στη Βουλή.

ΠΡΑΣΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ

Οι πράσινοι πόροι που είναι διαθέσιμοι στην Ελλάδα, δηλαδή τα έσοδα που εισπράττονται μέσω περιβαλλοντικών ρυθμίσεων και οι χρηματοδοτήσεις που προορίζονται για την προστασία του περιβάλλοντος, αποτελούν αντικείμενο

διαχείρισης είτε του Πράσινου Ταμείου είτε των συγχρηματοδοτούμενων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Στην ενότητα αυτή της έκθεσης δίνεται μια συνοπτική εικόνα:

α) της κατάστασης των πράσινων εσόδων από εθνικές πηγές, με βάση τον Κρατικό Προϋπολογισμό που εγκρίνεται κάθε χρόνο από τη Βουλή και τα λιγότερα διαθέσιμα επιπλέον στοιχεία,

β) της λειτουργίας του Πράσινου Ταμείου, με βάση δεδομένα από τη Διαύγεια και τις πληροφορίες που διατέθηκαν από τη διοίκηση του Πράσινου Ταμείου προς το WWF Ελλάς κατόπιν σχετικού αιτήματος,

γ) του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη».

Όπως φαίνεται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, μόνο ένα πολύ μικρό μέρος των βεβαιωμένων προστίμων για παραβάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας εισπράττεται από το κράτος. Ενδεικτικά, ενώ τα πρόστιμα για αυθαίρετη δόμηση ήταν για το 2015 183.440.155,84 ευρώ, εισπράχθηκαν μόνο 3.173.548,76 ευρώ.

Το ποσοστό των πράσινων πόρων που καταλήγει στο Πράσινο Ταμείο και μπορεί ανά έτος να διοχετευθεί σε δράσεις προστασίας και αποκατάστασης του περιβάλλοντος παραμένει περιορισμένο στο 2,5%. Ακόμα όμως και αυτό το ισχνό ποσοστό μειώνεται ακόμα πιο δραματικά από την υποχρέωση καταβολής φόρων από τους τόκους που αντιστοιχούν στο σύνολο των διαθέσιμων και πληρωμής άλλων ποσών που δεν ανταποκρίνονται πλήρως στον ρόλο του.

Το WWF Ελλάς ζητάει την επιτάχυνση της εισπραξης των προστίμων που έχουν επιβληθεί για παραβάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και την αύξηση του ετήσιου ποσοστού των διαθέσιμων του Πράσινου Ταμείου που μπορεί να κατευθύνεται στην εκτέλεση των προγραμμάτων του για προστασία του περιβάλλοντος και επίτευξη του περιβαλλοντικού ισοζυγίου.

ΧΩΡΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Η τελευταία χρονιά στιγματίστηκε από πέντε νέες παρατάσεις των προθεσμιών νομιμοποίησης αυθαιρέτων, με αποτέλεσμα να συμπληρώνονται πλέον 49 μήνες από την αρχική ημερομηνία, γεγονός που ευνοεί την περιβαλλοντική και οικοδομική αυθαιρεσία. Επιπλέον, αποκαλύπτεται πως στην πράξη ελάχιστο μέρος των προστίμων που βεβαιώνονται για πολεοδομικές αυθαιρεσίες εισπράττεται, καθώς η παράνομη δόμηση στην πράξη επιβραβεύεται με συνεχείς ρυθμίσεις τακτοποίησης.

Αξιοσημείωτη εξέλιξη ήταν η ψήφιση νέου νόμου για τη χωροταξία. Ο νέος νόμος θεραπεύει μερικά προβληματικά σημεία του νόμου του 2014 που ευτυχώς δεν πρόλαβε να εφαρμοσθεί. Διατηρεί όμως την ιδιαίτερη μεταχείριση των στρατηγικών επενδύσεων και της αξιοποίησης των δημόσιων ακινήτων, που συνεπάγεται υποβάθμιση του περιβαλλοντικού και του πολεοδομικού κεκτημένου σε σημαντικά σημεία.

Καθοριστική ήταν η χρονιά για τον χωροταξικό σχεδιασμό για τον τουρισμό: το τελευταίο ειδικό χωροταξικό πλαίσιο ακυρώθηκε από το ΣτΕ, χωρίς να επανέλθει σε ισχύ το προηγούμενο, αφήνοντας σε εκκρεμότητα τον ολοκληρωμένο σχεδιασμό της ανάπτυξης τουριστικών υποδομών στη χώρα.

Το WWF Ελλάς ζητά να μπει επιτέλους ένα τέλος στις συνεχείς τακτοποιήσεις παρανομιών και την μονοπώληση της πολεοδομικής νομοθεσίας από προσπάθειες νομιμοποίησης αυθαιρέτων. Επίσης, συμμόρφωση με τις δικαστικές αποφάσεις, οι οποίες όσον αφορά τα ζητήματα των αυθαιρέτων επιβάλλουν να ξεκινήσει η κατεδάφιση των κτισμάτων που έχουν κριθεί τελεσίδικα αυθαίρετα.

Ο χωροταξικός σχεδιασμός πρέπει επιτέλους να ολοκληρωθεί. Για τον σκοπό αυτόν, πρέπει να αποτελέσει να τεθεί ως πολιτική προτεραιότητα μεγάλης περιβαλλοντικής και αναπτυξιακής σημασίας η δημιουργία και δημοσιοποίηση των απαραίτητων βάσεων δεδομένων για τη διοικητική διαδικασία σε σχέση με το περιβάλλον, τον χωρικό σχεδιασμό και τις χρήσεις γης.

ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

Η ολοκλήρωση του ελέγχου καταλληλότητας των οδηγιών για τη φύση σε ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελεί το σημαντικότερο ορόσημο της χρονιάς, καθώς ανοίγει μια νέα σελίδα ουσιαστικής ενίσχυσης της εφαρμογής τους. Πολύ θετική εξέλιξη ήταν η κύρωση της συμφωνίας για το Πάρκο Πρεσπών.

Την ίδια στιγμή, σε εκκρεμότητα παραμένει η θεσμική προστασία των εθνικών πάρκων, καθώς οι ακυρωτικές αποφάσεις πράξεων (κοινών υπουργικών αποφάσεων) χαρακτηρισμού από το ΣτΕ ανέρχονται πλέον σε οκτώ. Αδικαιολόγητες εκκρεμότητες καθιστούν τη λειτουργία του ελληνικού δικτύου Natura 2000 υποτονική. Η απουσία του προβλεπόμενου εθνικού συστήματος παρακολούθησης, και των σχεδίων διαχείρισης που αποτελούν κρίσιμα εργαλεία για την προστασία των περιοχών και ειδών αποτελούν βασικές ελλείψεις στην εφαρμογή των οδηγιών για τη φύση στη Ελλάδα. Παράλληλα, εκκρεμεί η επέκταση του δικτύου θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών Natura 2000. Την επέκταση έχει ζητήσει από το 2010 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το υπουργείο περιβάλλοντος έχει ήδη ολοκληρώσει από το καλοκαίρι του 2016 διαβούλευση για τις νέες περιοχές ωστόσο η επέκταση του δικτύου δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί.

Το WWF Ελλάς ζητά να τεθεί ως πολιτική προτεραιότητα η ολοκλήρωση του εθνικού συστήματος προστατευόμενων περιοχών, ειδικά ως προς τη διοίκηση και λειτουργία του. Ειδικά για τις περιοχές Natura 2000, απαιτείται ολοκλήρωση του χαρακτηρισμού των θαλάσσιων περιοχών, θέσπιση στόχων διατήρησης, ολοκλήρωση σχεδίων διαχείρισης και εφαρμογή μέτρων προστασίας, ώστε οι κανόνες για όλες τις δραστηριότητες να είναι καθαροί και σαφείς σε όλους.

Δείτε περισσότερα: <http://www.wwf.gr/areas/protected-areas>

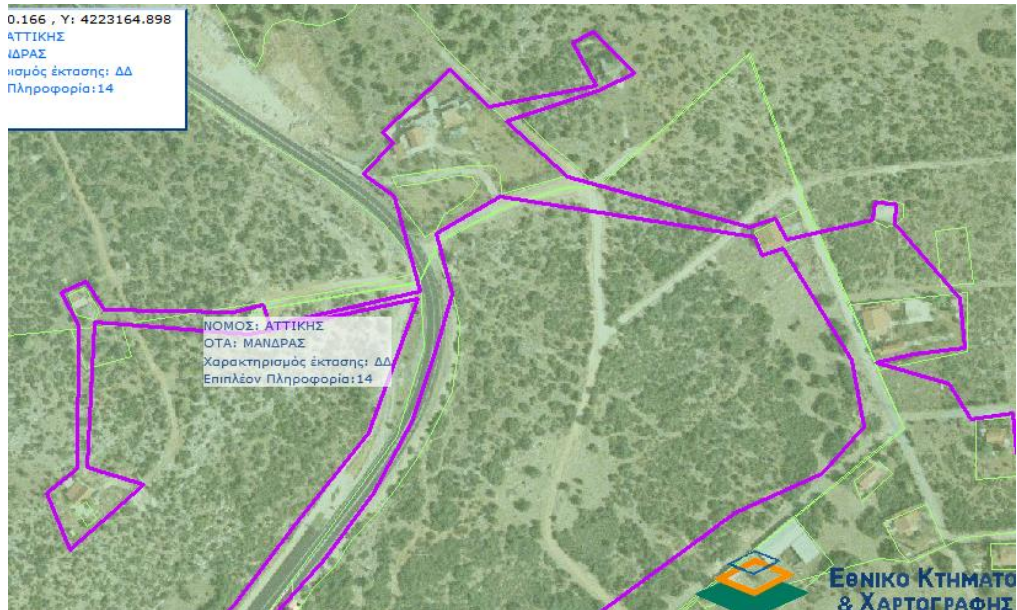
Δάση

Στο πεδίο της δασικής νομοθεσίας, η σημαντική πρόοδος που αφορά στην ανάρτηση των δασικών χαρτών επισκιάζεται από τις διάφορες εξαιρέσεις και τις οικιστικές πυκνώσεις οι οποίες επιβραβεύουν την υποβάθμιση και την αυθαιρεσία εις βάρος του δασικού πλούτου.

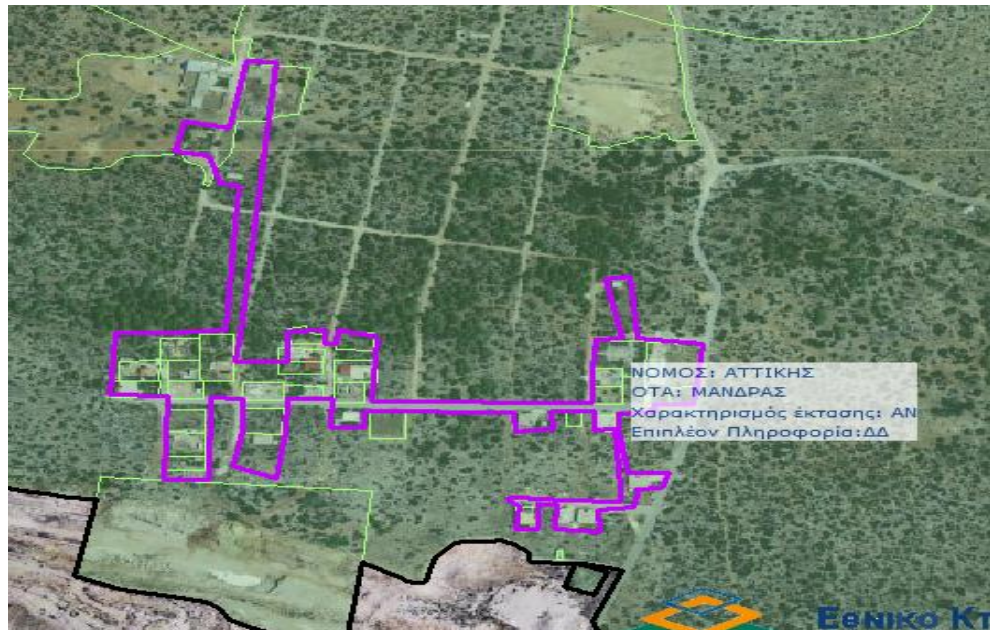
Σε μια πρωτοφανή κίνηση παράκαμψης και περιφρόνησης του ανώτατου ακυρωτικού δικαστηρίου της χώρας, ο Αν. Υπουργός Περιβάλλοντος κατέθεσε τροπολογία σε άσχετο νομοσχέδιο, με την οποία νομιμοποιεί υπουργική απόφαση που το ΣτΕ είχε σε πρώτη δίκη κρίνει αντισυνταγματική.

Στις παρακάτω εικόνες φαίνεται ενδεικτικά η προσπάθεια 'τακτοποίησης' σκόρπιων κτισμάτων στα μωβ περιγράμματα των οικιστικών πυκνώσεων που εξαιρούνται από την ανάρτηση των δασικών χαρτών.

Το WWF Ελλάς ζητά την κατά προτεραιότητα ολοκλήρωση των δασικών χαρτών και του δασολογίου, χωρίς καμία εξαίρεση με στόχο τη νομιμοποίηση παρανομιών εις βάρος της δασικής γης, όπως οι «οικιστικές πυκνώσεις».

Μακρινά κτίρια συνδέονται με διαδρόμους- «πλοκάμια», σε μία προσπάθεια να συγκεντρωθεί ο ελάχιστος αριθμός κτιρίων. Οι διάδρομοι αλλού ταυτίζονται, και αλλού δεν ταυτίζονται με συγκεκριμένες διακριτές υποδομές της περιοχής (δρόμους, κτλ.).

Απόσπασμα από δασικό χάρτη περιοχής της Αττικής. Όσο γενναιόδωρα και να μετρήσει κάποιος τα κτίρια και τις άλλες κατασκευές εντός του ιώδους περιγράμματος, σε καμία περίπτωση δεν συγκεντρώνεται ο ελάχιστος αριθμός (50). Πρόκειται για διαχρονικά δασική και αναδασωτέα έκταση.

Δείτε περισσότερα: <http://www.wwf.gr/areas/forests>

Θάλασσα και ακτές

Η ρύπανση που προκλήθηκε στον Σαρωνικό από το ναυάγιο του δεξαμενόπλοιου Αγία Ζώνη ΙΙ κυριάρχησε στις σχετικές με το θαλάσσιο περιβάλλον εξελίξεις. Το περιστατικό ανέδειξε αφενός μεν την αδυναμία της χώρας να αντιμετωπίσει εγκαίρως κρίσεις εκτεταμένης θαλάσσιας ρύπανσης, αφετέρου δε τον κίνδυνο

που προκαλείται για τις ελληνικές θάλασσες και ακτές από τα σχέδια εξόρυξης υδρογονανθράκων.

Σημαντικά προβλήματα εντοπίζονται επίσης αναφορικά με τη νομοθεσία για τον αιγιαλό αλλά και αναφορικά με την ανάγκη για βιώσιμη αλιεία.

Το WWF Ελλάς ζητά τη χαρτογράφηση της παράκτιας ζώνης, και άμεση κύρωση του Πρωτοκόλλου ολοκληρωμένης διαχείρισης της παράκτιας ζώνης (πρωτόκολλο της Συνθήκης της Βαρκελώνης). Επίσης, το WWF Ελλάς ζητά την ολοκλήρωση του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού, με πρώτο βήμα την ενσωμάτωση της σχετικής ευρωπαϊκής οδηγίας στο εθνικό δίκαιο και την έγκαιρη εφαρμογή τη με κεντρικό κριτήριο τη διατήρηση των φυσικών πόρων και της βιοποικιλότητας ως βάση για τη γαλάζια ανάπτυξη.

Δείτε περισσότερα: <http://www.wwf.gr/areas/marine>

ΝΕΡΟ

Ορόσημα για τη χρονιά είναι η έναρξη της διαβούλευσης (με καθυστέρηση δυο ετών) για τα νέα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών. Αρνητικό ορόσημο είναι η έγκριση των περιβαλλοντικών όρων για την ολοκλήρωση και λειτουργία του φράγματος της Μεσοχώρας.

Όσον αφορά την πρώτη εξέλιξη, και μολονότι είναι καταρχήν θετική, παραμένουν ορισμένες αδυναμίες των σχεδίων διαχείρισης που ισχύουν, όπως τα υποτυπώδη και αναμικά «προγράμματα μέτρων».

Όσον αφορά τη δεύτερη εξέλιξη, ανοίγει εκ νέου το κεφάλαιο της εκτροπής του Αχελώου που επί 23 χρόνια κρίνεται παράνομο με διαδοχικές αποφάσεις του ΣτΕ. Στις αρχές Οκτωβρίου επιβεβαιώθηκαν οι φόβοι ότι η λειτουργία του φράγματος της Μεσοχώρας αποτελεί το πρώτο βήμα για τμηματική ολοκλήρωση (σαλαμοποίηση) του έργου της εκτροπής του Αχελώου επιβεβαιώθηκαν τον Οκτώβριο του 2017, με αφορμή την επίσκεψη του Πρωθυπουργού Αλέξη Τσίπρα στη Θεσσαλία. Συγκεκριμένα, σε ομιλία του στο περιφερειακό συνέδριο στη Λάρισα, ο Πρωθυπουργός αφενός μεν τόνισε την αντίθεση της κυβέρνησης προς το σχέδιο της εκτροπής, αφετέρου όμως άνοιξε για πρώτη φορά το κεφάλαιο της ολοκλήρωσης και λειτουργίας ως υδροηλεκτρικού του φράγματος της Συκιάς.

Το WWF Ελλάς ζητά να σταματήσει άμεσα και ξεκάθαρα κάθε σχέδιο εκτροπής του Αχελώου, είτε ως συνολικού έργου, είτε με τμηματική κατασκευή και δήθεν αυτόνομη λειτουργία των φραγμάτων που την απαρτίζουν. Ειδικά σε σχέση με την οδηγία πλαίσιο για το νερό, το WWF Ελλάς ζητά την εφαρμογή προγραμμάτων μέτρων για την προστασία, αποκατάσταση και αναβάθμιση των υδάτινων σωμάτων που θα είναι ουσιαστικά, εφαρμόσιμα, δεσμευτικά και δεκτικά δικαστικού ελέγχου, με ιδιαίτερη έμφαση στις προστατευόμενες περιοχές, και στην προστασία υδάτινων σωμάτων που χρησιμοποιούνται για την άντληση πόσιμου ύδατος.

ΑΕΡΑΣ

Η διαχρονική εξέλιξη των τιμών των ατμοσφαιρικών ρύπων για τα έτη 2015 και 2016 παρουσιάζει τάση πτωτική ή τάση σταθεροποίησης, ανάλογα με τον ρύπο, σύμφωνα με τις σχετικές εκθέσεις του ΥΠΕΝ για την ατμοσφαιρική ρύπανση. Το Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης της Ατμοσφαιρικής Ρύπανσης δεν καλύπτει, όμως, όλους τους ρύπους σε όλους τους σταθμούς μέτρησης. Σε πολλούς σταθμούς καταγράφηκαν υπερβάσεις τιμών όζοντος και αιωρούμενων σωματιδίων, ενώ στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας λήφθηκαν

βραχυπρόθεσμα μέτρα για την μείωση των εκπομπών αιωρούμενων σωματιδίων. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κινήσει κατά της Ελλάδας δύο διαδικασίες για παραβάσεις που αφορούν κοινοτικές οδηγίες για την ποιότητα της ατμόσφαιρας.

Σε αυτό το κρίσιμο περιβαλλοντικό και υγειονομικό θέμα, το WWF Ελλάς ζητά την πλήρη εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών για την παρακολούθηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Αυτό περιλαμβάνει ιδίως την αποτελεσματική παρακολούθηση της ποιότητας της ατμόσφαιρας σε όλη τη χώρα (μεγάλα αστικά κέντρα, βιομηχανικές περιοχές) και την εκπόνηση σχεδίων για την ποιότητα του αέρα σε όλους τους οικισμούς και περιοχές που παρατηρούνται υπερβάσεις των συγκεντρώσεων των ρύπων.

ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Κομβικής σημασίας εξελίξεις στην εθνική ενεργειακή πολιτική ήταν η θετική ως τώρα έκβαση της μάχης ενάντια στα δωρεάν δικαιώματα εκπομπών για τις λιγνιτικές μονάδες της ΔΕΗ, στο πλαίσιο της αναθεώρησης του Ευρωπαϊκού Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών, και η υιοθέτηση νέων αυστηρών ορίων εκπομπών για μεγάλες μονάδες καύσης με τη θετική ψήφο της Ελλάδας. Επίσης καθοριστική για το μέλλον του λιγνίτη στην Ελλάδα είναι η απόφαση πώλησης του 40% του λιγνιτικού χαρτοφυλακίου της ΔΕΗ, και η θέσπιση νέου μηχανισμού αποζημίωσης παραγωγών ΑΠΕ.

Σε διεθνές επίπεδο εξαιρετικά ανησυχητική ήταν η απόφαση αποχώρησης των ΗΠΑ από την Παγκόσμια Συμφωνία για το Κλίμα στο Παρίσι, η οποία ωστόσο ξύπνησε ισχυρά αντανakλαστικά υποστήριξης της συμφωνίας τόσο στις ΗΠΑ όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Το WWF Ελλάς ζητά την πλήρη εφαρμογή των νέων αυστηρότερων ορίων εκπομπών για τις μεγάλες μονάδες καύσης σύμφωνα με τα πρόσφατα υιοθετημένα νέα συμπεράσματα βέλτιστων Βέλτιστων διαθέσιμων Διαθέσιμων τεχνικών Τεχνικών (ΒΔΤ), την εγκατάλειψη της λογικής των εξαιρέσεων και των παρεκκλίσεων σε ό,τι αφορά τη λειτουργία λιγνιτικών μονάδων και την ουσιαστική δέσμευση της κυβέρνησης για τη μετάβαση στη μετα-λιγνιτική περίοδο με πολιτική ελάχιστων ή μηδενικών παρεκκλίσεων. Στη μετάβαση αυτή, ο ρόλος μίας ΔΕΗ που καινοτομεί – σε αντίθεση με τον ρόλο μίας ΔΕΗ που αρνείται την πραγματικότητα – θα είναι σημαντικός.

Δείτε περισσότερα: <http://www.wwf.gr/sustainable-economy/clean-energy>

ΣΤΕΡΕΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

Με δυο καταδικαστικές αποφάσεις από το Δικαστήριο της ΕΕ σηματοδοτείται η χρονιά. Η μια αφορά την παράνομη λειτουργία του ΧΥΤΑ Τεμπλονίου Κέρκυρας και η δεύτερη την έλλειψη σχεδιασμού για τα επικίνδυνα απόβλητα. Με την απόφαση για τα επικίνδυνα απόβλητα, το ΔΕΕ επέβαλε στην Ελλάδα κατ' αποκοπή πρόστιμο 10.000.000 ευρώ και χρηματική ποινή 30.000 ευρώ για κάθε ημέρα μη συμμόρφωσης. Ως τον Νοέμβριο του 2016 εκτιμάται ότι η Ελλάδα είχε πληρώσει 37,3 εκατ. ευρώ (πρόσφατα 'αναβαθμίστηκε' σε 40 εκατ.) σε πρόστιμα για μη συμμόρφωση με την παλιότερη καταδίκη από το ΔΕΕ για τις χωματερές.

Οι κυριότερες εξελίξεις στον τομέα της διαχείρισης στερεών αποβλήτων αφορούν την κύρωση των περιφερειακών σχεδίων διαχείρισης αποβλήτων (ΠΕΣΣΔΑ), την ένταξη έργων διαχείρισης στερεών αποβλήτων στο ΕΣΠΑ και την ολοκλήρωση του πρώτου έργου που χρηματοδοτείται με ΣΔΙΤ στη Δυτική Μακεδονία. Επίσης αξιοσημείωτη εξέλιξη ήταν η κατάθεση νομοσχεδίου για την ανακύκλωση. Τέλος, εκτιμάται ότι μειώθηκε περίπου στους 20 ο αριθμός των

χώρων ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων (ΧΑΔΑ) που είχαν αποτελέσει αντικείμενο της ευρωκαταδίκης με επιβολή προστίμου το 2014. Όμως, δεν είναι σαφές πού καταλήγουν τα απορρίμματα σε περιοχές όπου έκλεισαν οι χωματερές, αλλά δεν διαθέτουν ακόμα νόμιμους και ασφαλείς χώρους διαχείρισης.

Το WWF Ελλάς ζητά πρακτική εφαρμογή των φιλόδοξων στόχων που έχουν τεθεί στον ΕΣΔΑ και τους ΠΕΣΔΑ της χώρας, την ταχεία ένταξη έργων βιώσιμης διαχείρισης απορριμμάτων στο ΕΣΠΑ, την εφαρμογή του νομοθετημένου προγράμματος «Πληρώνω όσο πετάω» σε επίπεδο δήμων καθώς και το κλείσιμο και την αποκατάσταση των ΧΑΔΑ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Στην ενότητα αυτή, παρουσιάζονται:

α) η σχετική με το περιβάλλον πορεία εφαρμογής των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής, η οποία από το 2012 παρακολουθείται στο πλαίσιο των ετήσιων εκθέσεων του WWF Ελλάς για την περιβαλλοντική νομοθεσία,

β) οι εξελίξεις στις αναπτυξιακές πολιτικές, με κεντρική αναφορά στον αναπτυξιακό νόμο,

γ) σημαντικές εξελίξεις στο πεδίο των ευρωπαϊκών οικονομικών πολιτικών.

Η εφαρμογή της συμφωνίας του Eurogroup της 15ης Ιουνίου, προβλέπει μια σειρά από ενέργειες με σημαντική περιβαλλοντική διάσταση, όπως η διαμόρφωση στρατηγικής για την ανάπτυξη, η προώθηση νομοθεσίας για τα λατομεία και τις εξορύξεις, η ανάρτηση και κύρωση των δασικών χαρτών και η απελευθέρωση της αγοράς του λιγνίτη.

Ένδειξη του προσανατολισμού του επενδυτικού ενδιαφέροντος στην Ελλάδα αποτελεί η συγκέντρωση σε συγκεκριμένους κλάδους του μεγαλύτερου ποσοστού των αιτήσεων υπαγωγής επενδυτικών σχεδίων σε καθεστώς ενίσχυσης: οι κλάδοι του τουρισμού (ξενοδοχεία) και της αγροδιατροφής (μεταποίηση πρωτογενούς παραγωγής, γεωργία και κτηνοτροφία) μονοπωλούν το 65,4% του επενδυτικού ενδιαφέροντος.

Η χρονιά δεν είχε σημαντικά ορόσημα όσον αφορά την ενσωμάτωση της προστασίας του περιβάλλοντος στις οικονομικές και αναπτυξιακές πολιτικές. Το WWF προσπάθησε να καλύψει το κενό αυτό, με την πρότασή του για την ελάφρυνση του ελληνικού δημόσιου χρέους στη βάση συμφωνίας για την προστασία του περιβάλλοντος και την επίτευξη των παγκόσμιων στόχων για τη βιώσιμη ανάπτυξη (SDGs). Θετική εξέλιξη ήταν η ψήφιση νόμου για την κοινωνική οικονομία, του οποίου όμως η εφαρμογή αποτελεί μεγάλο ζητούμενο.

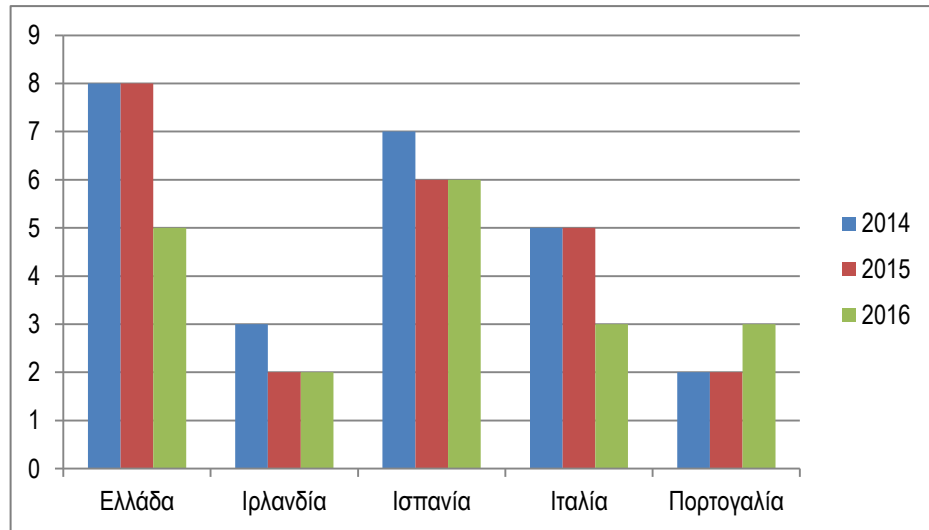
Το WWF Ελλάς έχει καταθέσει προτάσεις για την τόνωση της ελληνικής οικονομίας και την επανεκκίνηση σημαντικών τομέων της προς μια μακρόπνοια βιώσιμη κατεύθυνση, με επίκεντρο το περιβάλλον και τον άνθρωπο.

Δείτε περισσότερα: <http://www.wwf.gr/lessdebtmoreearth/el/αρχική/> και <http://www.wwf.gr/sustainable-economy>

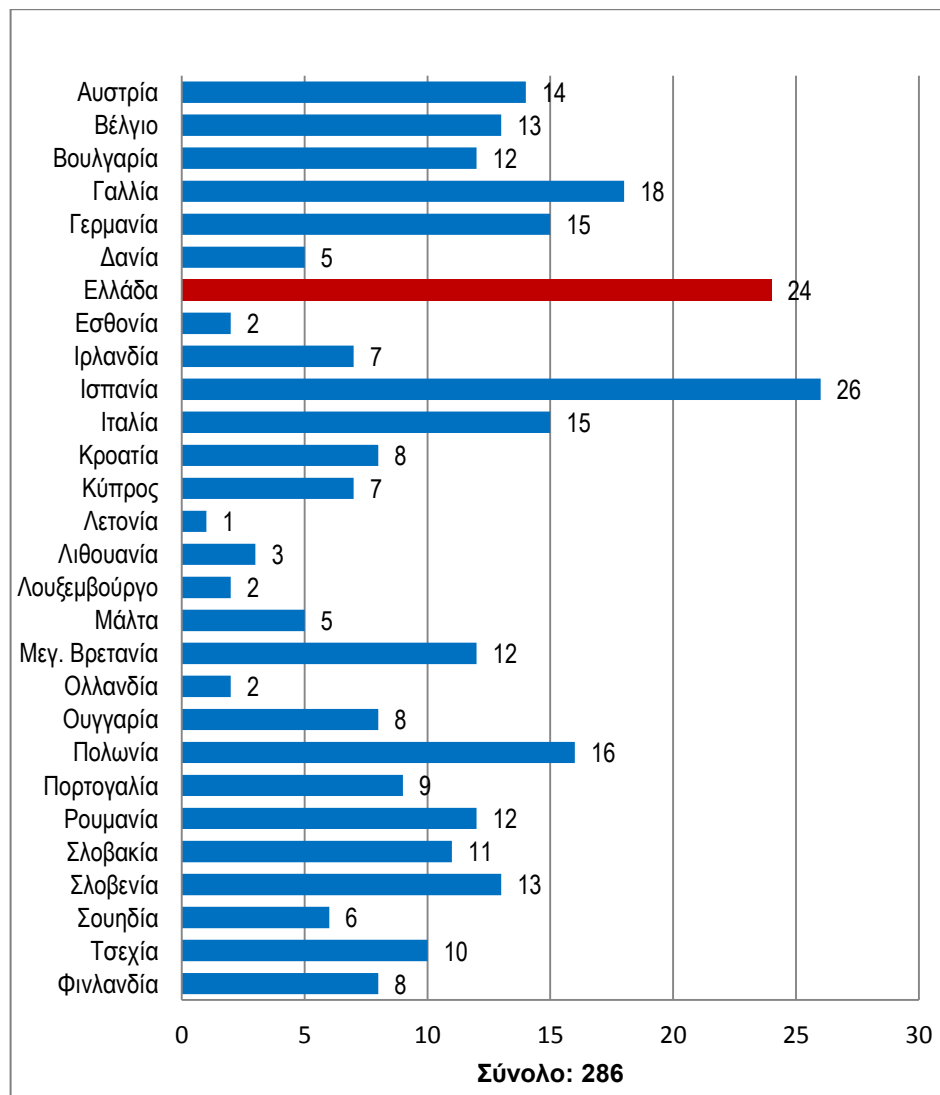
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕ

Όπως προκύπτει και από τα επίσημα στοιχεία (υποθέσεις μη συμμόρφωσης με αποφάσεις του ΔΕΕ, ανοιχτές υποθέσεις παραβίασης του ευρωπαϊκού δικαίου), οι επιδόσεις της χώρας παραμένουν πολύ φτωχές.

Με δεδομένο ότι περίπου το 80% του περιβαλλοντικού δικαίου των περισσότερων κρατών της ΕΕ πηγάζει από κοινοτική νομοθεσία, η εφαρμογή των σχετικών οδηγιών και κανονισμών πρέπει να αντιμετωπιστεί ως προτεραιότητα για άμεση εφαρμογή.

Πίνακας – Υποθέσεις μη συμμόρφωσης με αποφάσεις του ΔΕΕ

Πίνακας: Αριθμός ανοιχτών υποθέσεων παραβίασης του περιβαλλοντικού δικαίου της ΕΕ

Περισσότερες πληροφορίες:

Θεοδότη Νάντσου,
Επικεφαλής πολιτικής
WWF Ελλάς
tnantsou@wwf.gr
Λεμπέση 21, Αθήνα, 11743

Αποστολή του WWF είναι να σταματήσει την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος και να χτίσει ένα μέλλον αρμονικής συνύπαρξης ανθρώπων και φύσης, προστατεύοντας τη βιοποικιλότητα, διασφαλίζοντας τη βιώσιμη χρήση των ανανεώσιμων φυσικών πόρων, και προωθώντας τη μείωση της ρύπανσης και της σπάταλης κατανάλωσης.